

10 x 10 km.hok 240/530 op 3 soorten onderzocht

Juvenile ringslang
Foto: Ronald Pronk

In 2009 hebben we een flink aantal vrijwilligers benaderd met de vraag of ze in een bepaald gebied van 10 x 10 km de historische vindplaatsen wilden bezoeken om te zien of een na 2007 niet meer gemelde soort nog aanwezig is. Of dat ze zelf hiervoor een hok zouden willen kiezen op de RAVON website. Op het kaartje hebben de hokken verschillende prioriteiten, donkerblauw

geeft daarbij een hoge prioriteit aan. Deze waarde kan verschillende redenen hebben, één ervan is als er meerdere beleidsrelevante soorten in één hok geactualiseerd moeten worden.

Zo'n donkerblauw hok was x 240 y 530. Hierin waren drie soorten te actualiseren: gladde slang, ringslang en kamsalamander.

Jan van der Sleen (gladde slang) en Twiga van der Werf (kamsalamander) waren meteen bereid om hiervoor het veld in te gaan en door een weekendwandeling kon Ronald Pronk de reproductie van ringslang bevestigen. Hieronder doen ze kort verslag van hun veldbezoeken. Boswachterij Gees (Drenthe) ligt centraal in dit gebied.

Gladde slang

In juni 2009 ben ik benaderd door RAVON om te kijken of de gladde slang er voorkomt in het 10 x 10 km.vak waarin Boswachterij Gees gelegen is. Doordat ik werkzaam ben in de boswachterij en daar al ruim 10 jaar monitor, weet ik wat hier zoal voorkomt; ik ken het gebied als mijn broekzak. De boswachterij is een gebied met een hoge waterstand. De meeste waterlopen zijn gedempt om het water vast te houden dit alles vanwege het nieuw ingerichte beekdal van de Geeserstream, een prachtig natuur gebied. Dit is natuurlijk een paradijs voor amfibieën en reptielen. Paradijs voor de ene soort is hier ook een paradijs voor andere soorten.

De enorme hoeveelheid groene en bruine kikkers lokt veel ooievaars: op een dag liepen er 21 stuks rond, en dan nog maar niet te spreken over het aantal reigers! In alle vennen in de boswachterij komen de heikikker, de adder en de ringslang voor. Aan de rand van de Boswachterij, overgangsgebied van bos naar beekdal komt ook de gladde slang voor.

Gaat het elders met de levendbarende hagedis niet goed, hier is daarvan op de Hooge Stoep niets te merken. Ik kon dus

meteen al zowel de gladde slang als de ringslang bevestigen! De gegevens voor de verschillende kilometerhokken in de Boswachterij zal ik doorgeven via www.telmee.nl.

Jan van der Sleen

Ringslang

Half september 2009 was ik met mijn ouders een weekendje weg naar Drenthe. Voor de zaterdag hadden we een wandeling uitgezocht in Boswachterij Gees, gelegen tussen Hoogeveen en Emmen. Na circa 500 meter te hebben gelopen trof ik langs het pad een bord aan met hierop de aanduiding dat er broeihopen voor ringslangen waren aangelegd. Aangezien ik als vrijwilliger meehelp bij de monitoring van ringslangen in het Oostvaardersveld bij Lelystad was mijn interesse direct gewekt. Na enig speurwerk bij een drietal broeihopen liet een juveniele ringslang zich zien. Het diertje schoot weg in de broeihoop en jammer genoeg had ik geen camera in de aanslag om de waarneming vast te leggen. Twee dagen later ben ik nog eens gaan kijken en heb opnieuw in de buurt van de broeihopen een juveniele ringslang gevonden. Ik kon dit slangetje vrij gemakkelijk pakken en fotograferen waarna ik het weer heb vrijgelaten. Een mooi bewijs om te zien dat het aanleggen van broeihopen dus werkt! En gelijktijdig kon ik zo de aanwezigheid van deze soort actualiseren via [telmee!](http://telmee.nl)

Ronald Pronk

Kamsalamander

Vrijdag 24 juli 2009 ben ik op de Klencke geweest om op verzoek van RAVON de gevraagde poelen te inventariseren. Helaas heb ik de kamsalamander niet kunnen herbevestigen. Van de kleine watersalamander ving ik alleen de larven; kennelijk waren de

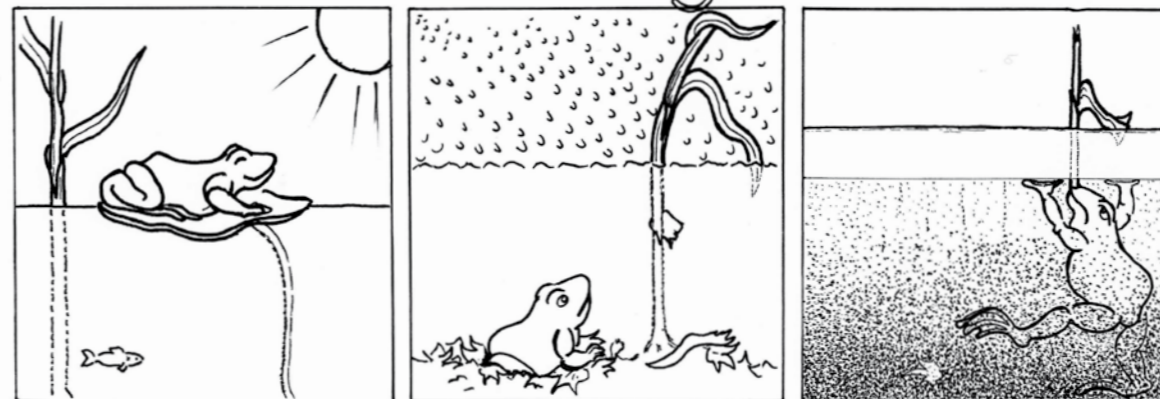

volwassen dieren al het water uit. Kamsalamanders blijven vaak langer in het water dan de kleinere soorten. Een mogelijkheid dat ik de kamsalamander niet heb kunnen aantreffen is omdat de poelen waarin ik ze in het verleden heb gevangen nogal vegetatieloos zijn/waren en het water ook bezet blijkt door stekelbaars. Misschien zijn andere locaties in de buurt geschikter geworden dan deze poelen. Een uitgebreidere inventarisatie kan dit uitwijzen. Daarnaast heb ik twee nieuw gegraven poelen

bezoekt van respectievelijk 30 en 40 cm diep. Erg mooie, grote poelen, maar voor kamsalamander waarschijnlijk ongeschikt. Wel goede poelen voor de reproductie van kikkers en kleine watersalamander zo bleek, want ze zaten vol met larven. De waarnemingen heb ik ingevoerd op telmee.nl. Volgend jaar nog maar eens zoeken naar de kamsalamander, wellicht wat eerder in het seizoen.

Twiga van der Werf

o..verwintering

Dode amfibieën in tuinvijvers door aanhoudende vorst

Amfibieën houden een winterslaap. De meeste soorten overwinteren op vorstvrije plekken op het land, maar sommige soorten of een deel daarvan overwinteren in de bodem van wateren. Het overwinteren in het water is onder andere bekend van de bruine kikker (*Rana temporaria*) meerkikker (*Rana ridibunda*) en van de watersalamanders. Het overwinteren in het water heeft als voordeel dat de dieren als eerste kunnen beginnen aan de voortplanting in het vroege voorjaar. De dieren nemen echter wel een risico en vaak is er dan ook nog een aantal dieren dat op het land overwintert. Deze groep arriveert later bij het water in het voorjaar maar hebben vaak wel een betere kans om de winter te overleven.

Tijdens en vooral na vorstperiodes worden regelmatig vondsten van dode kikkers gemeld. Deze waarnemingen worden nagenoeg allemaal gedaan in kunstmatige tuinvijvers. Bij aanhoudende vorst kan het water door een laag ijs meerdere dagen achtereen afgesloten zijn van de buitenlucht. Hierdoor is geen uitwisseling van gassen tussen de lucht en het water mogelijk. Er kan geen zuurstof bij, en giftige gassen die ontstaan zijn door afbraak van

plantenresten (o.a. H₂S, "rottingsgas"), kunnen er niet uit. Omdat de vijver meestal gemaakt is van vijverfolie of kunststof is er ook geen uitwisseling met de bodem.

Het zuurstof tekort en de ophoping van giftige gassen leiden tot problemen met de huidademhaling van de amfibieën en doordat de dieren ook geen lucht kunnen happen overlijden ze. Als het ijs weer dooit komen de dode, opgeblazen kikkers meestal boven drijven. Het is aan te bevelen de dode dieren niet in de vijver te laten liggen.

Om te voorkomen dat dit probleem ontstaat kan geprobeerd worden om in het ijs een "wak" te houden, zodat er een uitwisseling blijft tussen de lucht en het water. Dit kan door gebruik van bijv. een waterpomp. Een grote bos afgesneden riet of bamboe kan nog enige gasuitwisseling garanderen, via de holle stengels. In de vijverhandel zijn ook handige hulpmiddelen te koop, zoals bijv. een luchtpomp en/of een ring van tempex (piepschuim) met deksel.

Arnold van Rijsewijk